

NAPREJ

„ Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke „

Štev. 98.

V Ljubljani, četrtek dne 8. novembra 1917.

Leto I.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Franciškanska ulica šte. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za
pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo
celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne
številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklama-
cije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna petič v 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.;
razglaš in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru
primeren popust.

Sedaj pa na resno delo!

V »Napreju« je bilo priobčenih prav mnogo dolgih člankov, ki so se bavili z narodnostimi in kulturnorazvojnimi vprašanji. Vsebinsko nekaterih člankov je slonela očividno na napačnih premisah, zlasti pa so člankarji negirali iskreno dosedanje delo slovenskega proletariata. V dolgi polemiki so se stvari pojasnile. Zato in pa zaradi tesnega prostora v našem listu smo primorani zaključiti debato v dosedanjem tonu.

Mi ljubimo svobodno debato, jo pospešujemo, toda debata se mora naslanjati na resnično zgodovino na kulturni in gospodarski razvoj, mora biti iskrena in prijateljska.

Nič naravnostnega pa ni, kakor da slovenski proletarijat vztraja na stališču, ki ga zavzema: združitev vsega proletariata v našem narodu je naša naloga in prav tako je tudi naša naloga, da se sami združujemo s proletariatom vsega sveta. Zatiranec ima namreč svojega prijatelja le v zatirancu. In prijatelji, ki trdijo, da je ves slovenski narod proletarski, naj sodelujejo, naj pridobije vse sloje za socializem, toda ne potom šovinizma, marveč pomagajo naj, da razširimo med njimi razredno zavest; zakaj, če spoznajo svoj gospodarski položaj, bodo okrepili s tem tudi svojo narodno individualnost.

Neobhodno potrebno je tudi, da je v našem listu vsakršna kritika dobrohotna: vse, kar imamo, to imamo; če je potreba spremembe, povejmo to prijateljsko, svetujemo. Izpopolnimo, kar imamo, v najbolj praktični smeri.

Cenjene prijatelje pa najvljudneje vabimo, da podpirajo list v tem zmislu. Resna razprta socialnogospodarskih in političnih vprašanjih je nam vedno draga, dasi imamo sedaj toliko tekočih aktualnih dnevnih vprašanj, da niti ta ne pridejo na vrsto.

Če zaključujemo debato v dosedanjem tonu, storimo to iz navedenih razlogov. Pojasnjena je, stvarnih razprav pa ne bomo nikoli zavračali, ker so vodilo za bodočnost.

Konsumentom mesta Ljubljane in okolice!

Hudo bo. Živil je čimdalje manj, cene pa se dvigajo tako, da se človeku zdi skoraj že vse skupaj neverjetno. Vsak, kdor prodaja ali izdeluje oz. prideluje, se izgovarja na vojno in izredne razmere. Konsument — to je delavec, uradnik, stalni nameščenec — pa naj vse prenese in prenaša?!

Kadar se odločajo važne reči, pokliče se zastopnike trgovine, obrti in kmetijstva — na konsumenta se pozabi redoma, kot da bi ta ne imel nič govoriti!

Krivi da je seve na konsumentih samih, ker nimajo organizacije. Mnenja sem zato, da naj se osnuje svobodna, prosta organizacija konsumentov, ki bo zastopala pri c. kr. deželni vladi kot pri mestni občini in drugod koristi konsumentov.

Pozivljam s tem vse one, ki se strinjajo z menoj, da mi to na dopisnici sporoče. Če bo dovoľ odziva, pridemo skupaj ter ukrenemo potrebne daljne korake.

V Ljubljani, 8. novembra 1917.

Anton Kristan,
Sp. Šiška — Ljubljana.

K. Kautsky:

Avstrija in Srbija.

Balkanske vojne leta 1912.

Med tem pa tudi diplomacija ni lenarila. Ruska diplomacija je hotela dvigniti zopet svoj vpliv, ker je bil trpel njen prestiž na Balkanu, ko se je brez boja umaknila Avstriji. To se jej je posrečilo z ustanovitvijo balkanske zveze, s katero so se sporazumele Srbija, Črna gora, Bolgarija in Grška za skupno politiko napram Turčiji. Macedonsko vprašanje naj bi se popolnoma spravilo s sveta. Vojna, ki jo je bila pričela Italija leta 1911. proti Turčiji, je Turčijo toliko oslabil, da so lahko tvegali igro. V oktobru 1912. so udarile balkanske države.

Velešile vidijo novo ogroženje svetovnega miru, ki ga prinaša požar na Balkanu s seboj, a prvi hip ne znajo zahtevati nič drugega, nego da se ohrani prejšnje stanje. Toda balkanske države zmagajo čudovito hitro in temu dejstvu se uklonijo diplomate. Pripoznajo novo formulo balkanskih držav: Balkan balkanskim narodom. Ali ta formula zagotovi mir le tedaj, če ni sprejeta kot poziv, da ustanovi lahko vsak balkanski narod svojo narodno državo, temveč kot priznanje, da se ne sme vmeševati evropska diplomacija na novo ureditev na Balkanu, temveč jo mora povsem prepustiti balkanskim narodom. Torej kot priznanje neintervencije.

Ali tako niso splošno pojmi formule. Niti Avstrija niti Italija je nista hoteli priznati po tem načinu. Hashagen opisuje takratno stališče Avstrije takole:

»Poincaré zahteva, naj izjavijo vse sile napram nadaljnjemu razvoju balkanskih zadev svojo popolno neintresiranost. Toda grof Berchtold (ki je nadaljeval politiko malo prej umrlega grofa Aehrenthala) se ne ujame v to nastavljenno mrežo, temveč jo raztrga. Sredi periode splošne pravne politike se spomni Avstrija dolžnosti napram sama sebi. Berchtold ostro naglašja interes Avstro-Ogrske na nadaljnjem razvoju balkanskih zadev v nasprotstvu s Poincaréjevo formulo o neintresiranosti. To je storil v noti od 30. oktobra Nemčiji in v govoru o »legitimnih interesih« Avstro-Ogrske v delegacijah 5. novembra. Razen tega zahteva Berchtold v noti Nemčiji tudi že »zadovoljitev upravičenih želj Rumunije« in ne približanje Srbije k Adriji... Od 12. novembra dalje se razvije z afero avstro-ogrškega konzula Prohaske, proti kateremu so nastopili Srbi z nasiljem, še drug prav neprijeten izvensrbski spor. (Unrisse der Welt-politik, II., stran 112, 113.)«

Dejstva poroča Hashagen pravilno, a osvetljuje jih prav po hashagensko. Tako n. pr. pojmovanje o »splošni pravni politiki« in da je tvorila izjava o neintresiranosti na Balkanu »mrežo«, katero mora raztrgati Avstrija. In afera Prohaske je tvorila res »prav neprijeten izvensrbski spor«, ki je postal najbolj neprijeten zaradi tega, ker je prišel kmalu nato, od Srbov dozdevno »težko poabljeni« konzul, popolnoma zdrav in vesel v Avstrijo in so se izkazale o njem pripovedovane roparske zgodbe za gole izmišljotine.

Da ta afera ni izboljšala razmerje med Avstrijo in Srbijo, to je res. Toda vse važnejše je bilo to, da se je zoperstavljala Avstrija Srbiji, ki je stremela po pristanišču v

Jadranskem morju, torej po dohodu k svetovnemu morju, kar je postalo za Srbijo bolj kakor kdaj prej življenjsko vprašanje. S tem je pretila Evropi zopet nevarnost svetovne vojne — kakor po aneksiji Bosne.

Poslušajmo zopet Hashagena:

»Temu sledeči dogodki pa kažejo, da vztraja Avstrija-Ogrska na svojem prej določenem stališču, kljub zmernemu vplivanju Nemčije in kljub posredovalne akcije Bolgarije z dne 11. novembra. Gotovo bi bila lahko pustila Srbe k Adriji in bi bila s tem zadovoljila trojno zvezo in Rusijo. Tako bi bila odpravila takratno visoko napetost, ki bi se bila lahko izpremenila v vojno, s popustljivostjo. Ali ker pozna Srbijo in Rusijo, ne mara nobenih paktov več, temveč pričinja od srede meseca dalje z vojaškimi pripravami.«

Kot edini vzrok za postopanje Avstrije navaja Hashagen dejstvo, da Avstrija »pozna Srbijo in Rusijo«. Popolnoma jasno ni, kaj hoče reči Hashagen s stavkom: Avstrija ne mara nobenih paktov več. Nikjer ne pove, da bi bila Avstrija prej pripravljena do kake pogodbe v Jadranskem vprašanju.

Rusija in Srbija odnehata. Tudi konferenca poslanikov, zborujoča od 17. decembra dalje v Londonu, sprejme zahteve Avstrije: Odvrgnitev Srbije od Jadranskega morja in ustanovitev neodvisne albanske narodne države.

Toda še enkrat preti nevarnost svetovne vojne. Boj balkanskih držav proti Turkom gre med temi pogajanjmi dalje; Srbi se sicer umaknejo od Adrije, toda Črnogorci prodirajo proti Skadru, ki ga zahtevajo zase.

Avstrija se tedaj obrne proti Črni gori, Rusija se zavzame za svojega starega varovanca, obe državi mobilizirata, toda zopet se umakne Rusija in končno v maju se ukloni tudi Črna gora pred grozovitvijo Avstrije z vojno in zapusti Skader.

Tako se ubrani še enkrat Evropa svetovne vojne, toda le z največjo silo. Avstrija zmaga na vsej črti, z njo Italija, ki jej je stala v tej krizi zvesto ob strani.

Obe državi nastopata skupno z zahtevo po albanski narodni državi. Čudno je, da nastopa narodnostna država Avstrija v tem primeru kot boriteljica za idejo narodne države. A v prav nesrečnem primeru, kajti manjkali so vsi zgodovinski pogoji za ustanovitev narodne države.

Na podlagi rodbinske družbe, brez razvitega prometa, brez vez vzdržujočega knjižnega jezika, brez vseh organov državne enotnosti ni mogoče ustvariti narodne države, sploh ne moderne države.

(Dalje prih.)

Vojna.

OFENZIVA PROTI ITALIJI.

Dunaj, 7. novembra. (Kor. ur.) Italijani se naglo umikajo proti reki Piave. Naše zasledovanje se vrši po načrtu. Obkoljevalno sodelovanje avstro-ogrskih gorskih čet je južnozapadno od Tolmeza prisililo več tisoč Italijanov, da so se udali. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 7. novembra. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: V gorovju in v benečanski nižini se zasledovanje sovražnika nadaljuje. Več tisoč Italijanov smo ujeli. — Ludendorff.

Dunaj, 7. novembra. (Kor. ur.) Večer-
no poročilo: Zasledovanje sovražnika na-
preduje uspešno. Naše čete so dospele do
Livenze. Zopet smo ujeli več tisoč Itali-
janov.

Vojni položaj.

Druga faza naše ofenzive prinaša koj
ob pričetku lepe uspehe. Italijansko vojno
vodstvo je moralo opustiti svojo namero, na-
daljevati odpor ob gornjem in srednjem teku
reke Piave. Sovražna odporna črta se drobi
na gornjem krilu, ker se umikajo italijanske
čete, ki so stale v Dolomitih in v ozemlju
Cadore. Umikanje se po novejših poročilih
razteza že čez prelaz Polle tje do Suganske
fronte. Dvom nevtralnih vojnih kritikov,
da-li se bo Cadorna še mogel držati ob dol-
nji Piavi, je torej opravičen. Levo krilo ar-
madne skupine feldmaršala Conrada je na
celi 150 kilometrov dolgi dolomitni fronti,
zasledujoč sovražnika, vdrlo čez državne
meje na talijansko ozemlje.

Napredovanje za Tagliamentom.

Prodiranje zveznih čet čez Tagliamento
je prisililo sovražnika k nadaljnjemu umi-
kanju proti reki Piave. Veliki sovražni od-
delki beže proti zapadu, prepuščajoč nam
ves svoj tren. Kamorkoli se pride v ozemlju
Tagliamenta, povsod se očito kaže brez-
glavnost bega celih divizij. Ob nekaterih
rečnih tokih so razstrelili mostove, še preden
so mogle vse italijanske čete dospeti za za-
padni breg. Na takih mestih leži v vodi na
tucate vpreg in mrtvih konj ter avtomobilov.
Prebivalstvo, ki je deloma ostalo v svojih
vaseh, se obnaša prijazno nasproti našim
četam, samo v Magnanu so streljali na
naše oddelke, ko so vkorakali v mesto. Ge-
mono je vzel nek štajerski nadporočnik s
tremi možmi. Polovica laške kompanije, ki
je bila še v mestu, se je brez boja udala. V
Gemoni smo uplenili dolg železniški vlak,
naložen z bombažem.

Pomoč entente.

Rotterdam, 7. novembra. V Rotter-
dam došli angleški pomorščaki pripovedu-
jejo, da pridejo tudi ameriške čete Italijanom
na pomoč. Koncem prošlega tedna so dospeli
na Angleško veliki oddelki ameriške vojske,
ki se prepeljejo baje naravnost v Italijo. —
»Dayli Mail« poroča, da so trije častniki
francoskega generalnega štaba vstopili v
italijansko armado ter bili prideljeni glav-
nemu stanu Cadorne.

Italijansko vojno poročilo.

Dunaj, 7. novembra. Italijansko vojno
poročilo z dne 6. novembra: Sovražnik pri-
tiska nevzdržno ob gornjem Tagliamentu na
naše levo krilo. Sovražne čete se bližajo
srednjemu in doljnemu teku reke. Oddelki
sovražnih sprednjih čet so pri Sv. Vitu pri-
šli v stik z našo grenadirsko brigado. So-
vražnika smo zavrtili. Nekoliko gorskega
ozemlja smo iz strateških razlogov mo-
rali opustiti.

Dne 7. novembra poroča Cadorna: Z
ozirom na težavnost odpora ob Tagliamentu
smo preložili našo odporno črto do reke Li-
venza. Umaknili smo se v dobrem redu. Naši
letalci so sestrelili štiri sovražna letala.

Z ostalih bojišč.

Berlin, 7. novembra. Po silnem bob-
najočem ognju so danes jutraj angleške di-
vizije od Poelkapelle do železnice Yperu-
Roulers nastopile k napadu. Severno od Pa-
schendaele je sovražnik vdrl v našo črto ter
vzel Paschendaele. V žilavi borbi iztrgali
smo mu zopet vzhodni del vasi. Naše pozi-
cije teko sedaj ob vzhodnem robu vasi. An-
gleški napad na Becelaere in Gheluvelt se
je zlomil že v našem ognju. Močno artilje-
rijsko delovanje je trajalo pozno v noč. Ži-
vahno topniško delovanje tudi ob Mozi in v
Sundgau. Na vzhodnem bojišču in v Make-
doniji nobenih posebnih dogodkov.

Politični pregled.

— **Ministrski predsednik dr. Seidler o**
mirovnem vprašanju. Na zadnji seji držav-
nega zbora je odgovoril ministrski predse-
dnik dr. Seidler na interpelacijo poslanca Ko-
nečnega o spomenici čeških žen na Morav-
skem, naj merodajni činitelji čimprej skle-
nejo za monarhijo časten trajen mir. Mini-
strski predsednik je v sporazumu z vnanjim
ministrom izjavil, da izražene želje čeških
žen resno upošteva. V sporazumu s svojimi
zavezniki da je Avstro-Ogrska že opeto-
vano v javnih enunciacijah izrazila željo po
miru ter razvila svoj mirovni program, na
katerega podlagi bi se mogel skleniti za nas
in naše nasprotnike časten in trajen mir. V
teh enunciacijah je bila tudi izražena želja,
naj bi se bodoči spori ne odločevali z oro-
žjem, ampak potom mirne poravnave.

— **Občinske volitve v Gradcu za tretji**
razred so končane. Udeležba je bila majhna.
Od 7131 volilnih upravičencev se je udeležilo
volitev 1428 volilcev. Kompromisi kandidatje
so dobili od 1359 do 1381 glasov. 715 glasov
je bilo razcepljenih. Kompromisni kandidatje
so torej izvoljeni.

— **Ukrajinski socialni demokratje.** Ukra-
jinsko socialno demokratično društvo „Postup“
na Dunaju je priredilo shod, ki je bil izredno
dobro obiskan. Po referatu poslanca sodruga
Wityka je bila soglasno sprejeta resolucija, ki
pozivlja proletarce vseh dežel, naj napne vse
sile in naj ves svoj vpliv zastavi v to, da se
skoraj konča vojna in pribori splošen mir. Shod
se je izrekel za svobodo vseh narodov in za
svobodno, neodvisno Ukrajino.

— **Zadnja velika bitka svetovne vojne?**
Iz Berna poročajo: Sedaj ko je zopet odprta
italijanska meja za brzovjavke, so znani neka-
teri časopisni glasovi o porazu. Iz časopisja je
razvidno, da je to popolnoma poučeno o pol-
nem obsegu katastrofe. „Popolo d' Italia“ piše:
„Odločilna bitka, ki jo je treba pričakovati v
italijanski nižini, postane lahko zadnja velika
bitka svetovne vojne.“

— **Proti samoodločevanju narodov.** „Iz-
vestja“ glasilu delavskih in vojaških sovjetov
je proti temu, da bi se zahtevalo na vsak na-
čin samoodločevanje avstro-ogrskih narodov,
ker bi morali potem zahtevati samoodločevanje
tudi za Indijo in Egipt.

— **Finska republika.** Ruska časna vla-
da je pritrdila zakonskemu načrtu o političnih
odnošajih med Rusijo in Finsko. Zakonski na-
črt določuje, da ostane Finska z Rusijo zdru-
žena, toda Finska dobi svojo zakonodajno vla-
dno oblast. Finska je republika, ima svojega
predsednika in svoj ministrski svet. Ministri,
ki se pečajo z vojnimi in mirovnimi zadevami,
so skupni za Rusijo in Finsko. Pogodbe s tu-
jimi državami sklepa ruska vlada.

— **Konflikt med petrograškim delavskim**
in vojaškim sovjetom in med generalštabom.
V noči 4. novembra so prišli člani odbora
sovjeta h generalnemu štabu in zahtevali pra-
vico, da kontrolirajo vse njegove ukaze in se
udeležujejo njegovih vojaških posvetov. Vrhov-
ni poveljnik petrograških čet je odklonil to
zahtevo. Sovjet je sklical nato shod odposlan-
cev garnizije. Razposlali so potem brzovjavke,
s katerimi sporoča sovjet vojaštvu, da se je
generalni štab obnašal uporno, da noče pri-
znati revolucionarno vojaškega odseka in da
prekinja zato sovjet vse zveze z generalnim
štabom, ki ga smatra odslej kot organizacijo,
sovražno demokraciji. Brzovjavka pravi dalje,
da sme izpolnjevati vojaštvo odslej le še take
ukaze, ki jih podpisuje revolucionarni vojaški
odbor. Ta odbor je obelodanil hkratu oklic na
vojaštvo, delavstvo in prebivalstvo, kjer nazna-
nja, da je imenoval odbor svoje zaupnike na
najvažnejših točkah Petrograda. Časna vlada
je izjavila, da je ta oklic ničev. Odbor je nato
sklenil, da se upre proti časni vladi in je
postavil pred svoj zborovalni lokal čete s stroj-
nimi puškami. Časna vlada je sklenila, da za
enkrat ne bo rabila orožja, ker upa, da porav-
na spor z mirnim potom. 5. novembra zvečer
je sklenila časna vlada, da smatra odbor za
nezakonito institucijo in je naročila justičnemu
ministru, naj pusti člane odbora sodnijsko za-
sledovati.

Iz državnozborskih odsekov.

Draginjske doklade za učiteljstvo. V proračunskem odseku držav-
nega zbora je poročal predvčerajšnjem po-
slanec Teufel o draginjskih dokladah za učiteljstvo ter stavil naslednje predloge: Vla-
da se pooblašča, da deželni odbor da na razpolago one zneske, ki so potrebni, da se podeli draginjska doklada za leto 1917. vsemu na javnih ljudskih in meščanskih šolah nameščenemu definitivnemu in provizoričnemu učiteljstvu (tudi onim učiteljem, ki so v vojni službi), učiteljskim penzionistom ter vdovam in sirotam. Draginjske doklade naj se dovolijo v naslednji izmeri: osebam, ki služijo do 20 let, 500 kron, za dve osebi 865 kron, za tri osebe 1230 kron, za štiri osebe 1595 kron, za pet oseb 1960 kron, za šest in več oseb 2325 kron; osebam, ki služijo več kot 20 let, 740 kron, za dve osebi 1105 kron, za tri osebe 1470 kron, za štiri osebe 1885 kron, za pet oseb 2200 kron, za šest in več oseb 2505 kron. Namestnim in pomožnim učiteljem in učiteljicam kakor tudi učiteljskim osebam, ki dobivajo le remun-
eracijo, gre draginjska doklada v znesku 365 kron, istotako tudi vdovam in sirotam.

Odsek za ljudsko prehrano je priredil posebno enketo o pospeševanju pri-
delovanja repe. Podlaga za razpravo je bilo strokovno mnenje, ki ga je podala centralna komisija za presojo cen glede določitve cene sladkorni repi za leto 1918. Cena repi znaša 12 kron za 100 kilogramov, kar je nekako v soglasju s sedanjo ceno krompirja.

Zavarovalna pogodba. Justični odsek je obravnaval o cesarski naredbi glede predpisov za zavarovalne pogodbe. Odsek je sklenil, da se dotična cesarska naredba ne odobri; pač pa je sklenil odsek, naj se čim prej sklene tozadevni zakon, ki naj bi stopil v veljavo še pred novim letom. Avstrija in Srbija.

Tolstoj o Nikolaju II.

Ko je nastopil revolucionarni režim v Rusiji, je bilo razveljavljenih mnogo cen-
zurnih prepovedi. Javnosti je postalo dostopnih mnogo pesniških in filozofičnih del, zgo-
dovinskih in političnih. Posebno mnogo del Leva Tolstega prihaja na svetlo, ki jih iz-
daja izvrševalec Tolstojevih oporok, Čert-
kov. Izredno pozornost zbujajo nekatere iz-
jave Tolstega o sedanjem ekscarja Niko-
laju, ki izhajajo v francoskem listu »Mer-
cure de France«. Tolstoj je zavzel kritično
stališče napram Nikolaju takoj, ko je prišel
ta na prestol. Tolstoj piše: »17. januarja
1895. so se zbrali zastopniki plemstva in
zemstev iz več kakor 70. okrajev države v
Petrogradu, da čestitajo mlademu cesarju.
Po svečanem čakanju se odpro duri. Vstopi
mož majhne postave, mlad, v uniformi. Pri-
šel je govoriti, pa je gledal pri tem v čepico,
ki jo je držal v rokah in v kateri je imel ma-
nuskrpt svojega govora. V poteku nago-
vora je prišel car do odstavka: »Slišal sem,
da so se dvignili na nekaterih shodih zem-
stev glasovi ljudi, ki v svojih nedovoljenih
sanjah žele, da bi se udeleževali zastopniki
zemstev vodstva državnih poslov. Naj
vedo vsi, da bom uporabljal svoje moči za
dobrobit ljudstva, ali z vso odločnostjo bom
vzdrževal princip avtokracije«. Ko je prišel
mladi car — tako nadaljuje Tolstoj — do
odstavka, kjer izjavlja, da hoče urediti vse
po svoji osebni volji, da ga ne sme nihče
voditi ali mu samo dajati nasvete, se je po-
polnoma zmedel. Da skrije svojo zmedo, je
prišel z glasnim, jeznim glasom kričati. Od
tega časa je bil Tolstoj v ostrem nasprot-
stvu napram Nikolaju II. Razdvojenost med
cerjem in ljudstvom označuje Tolstoj tako-
le: »Močan delavec se sreča pred vrati s
slabotnim otrokom. Oba imata pravico, da
gresta skozi vrata. Toda predrzni deček
odrine delavca in ima pogum, da zakriči

nani: »Pojdi z mojega pota, prokleti!« Sedaj je prišel odločilni trenutek. Ali bo delavec rahlo, a odločno odrinil fanta in mu dejal: »Slabo je, kar delaš mali, starejši sem kakor ti«, ali pa se umakne, se odkrije in oprosti? Od tega trenutka se ustvari odnošaji med tema dvema bitjema in njihovo duševno razpoloženje. V prvem primeru se fant strezni in se poboljša, delavec bo postal svobodnejši in pogumnejši; v drugem primeru pa postane nesramni fant še nesramnejši, a delavec še bolj brezmočen in še bolj pokoren.

Dnevne beležke.

— **Pritožbena komisija II. v Ljubljani.** V ponedeljek, dne 5. t. m. sta se vršili pri tožbeni komisiji v Ljubljani dve razpravi. Uradnik tovarne S. v Siveriču v Dalmaciji je šel k vojakom. Vodstvo mu je zagotovilo službo, ko se vrne od vojakov. Uradnik se je vrnil, toda sprejet ni bil, češ, da je pred odhodom k vojakom razžalil ravnatelja. Uradnik je dobil službo pri nekem inženjeru, a na ravnateljevo zahtevo je moral ta uradnika odpustiti. Ravnatelj je skušal pregovoriti tudi vojaškega poveljnika, da uradnika zopet vpokliče k vojakom, a se mu ni posrečilo. Pritožbena komisija je tožbi ugodila, ker razžalitev, ki jo je navajal ravnatelj, ne opravičuje odpusta. — Dvanajst kurjačev cementne tovarne v Majdanu v Dalmaciji je tožilo, ker jim tovarna ni izplačala dogovorjene dnevne mezde. Podjetnik je trdil, da bi bili lahko več zaslužili, če bi bili bolj pridni. Tožencev ni bilo pri obravnavi. Pritožbena komisija je sklenila, da se spremeni dosedanj sistem ter naj se poleg tega izplačujejo še draginjske doklade po 3 K in 3 K 40 vin.

— **Vino in vinske cene.** »Naprej« se je že letošnjo jesen večkrat pečal z vprašanjem cen vina in predlagal je celo, naj se ves vinski produkt kranjske dežele zapleni ter oddaja po določenih cenah gostilnam oz. naravnost konsumentom. Te dni se je c. kr. deželna vlada oprijela te misli in sklicala posvetovanje o tem. Uspeh posvetovanja nam še ni znan, vemo pa, da je c. kr. dež. vlada poklicala trgovce, kmete, gostilničarje in njih korporacije — le konsumentov se ni povabilo; te se prezre vedno, kakor da bi naloga konsumentov ne bila v nič drugem kot: ubogati, plačati in biti zadovoljen. — Vinu je določena ravna cena 3 K za liter, smo radovedni, — po čim bo novi pridelek v gostilnah. Danes je že po 6 kron in gotovim spekulantom je še to pre poceni!

— **Obleka za begunce.** V Ljubljani stanujoči begunci, ki žele zase ali za svoje obleke, naj se zgledajo pri mestnem magistratu v sobi št. 5 (nasproti posvetovalnici) in sicer le oni, ki so v razvidnostnih listih vpisani na prvem mestu (družinski glavarji oziroma pri samcih, oni sami). V torek, 13. novembra so na vrsti stranke z začetnimi črkami A—G; v sredo, 14. novembra stranke od H—L; v četrtek, 15. novembra stranke od M—P in v petek, 16. novembra stranke od R do Ž. Uradne ure so vsak dan od 8. do 1. — Vsak družinski glavar mora priti osebno ter prinesiti s seboj istovetnostne razkaznice vseh družinskih članov in, ker so te obleke namenjene le najpotrebnejšim beguncem, tudi še potrdilo hišnega gospodarja, da imajo osebe, ki prihajajo v poštev, le po eno zgornjo in spodnjo obleko. — Stranke naj se zglašaj pravočasno, ker se na zamudnike ni mogoče vzirati. — Čevljev za begunce sedaj še ni v zalogi.

— **Glavni urednik „Slovenskega Naroda“** g. Miroslav Malovrh je šel v pokoj; na njegovo mesto je imenoval upravni svet „Narodne tiskarne“ gosp. drja. Kramarja iz vrst tzv. mladinov.

— **Jugoslovan začne izhajati.** Somišljeniki pokojnega drja. I. E. Kreka začno te dni izdajati tednik pod imenom „Jugoslovan“. Tiskala ga bo „Učiteljska tiskarna“.

— Na ljubljanskih mitnicah še vedno vladajo čudne manire. Gre ženica po cesti in pride do mitnice. Ker nima nič dachu podvrženega, gre mirno dalje. Mitničar pa jo zgrabi: »kaj pa vi — ženska?« Mislimo, da naj se te manire odpravijo. Ljudi že drugi preveč sekirajo — lastni naši uslužbenci naj bodo vsaj vljudni.

— **Pritožba proti odloku komisije za določitev vzdrževalnine.** C. kr. upravno sodišče je odklonilo pritožbo, vloženo po gospodarskem pomožnem uradu v Ljubljani. Pritožil se je M. T. iz Most proti razsodbi komisije za odmero vzdrževalnine. Upravno sodišče je zavrnilo pritožbo kot neutemeljeno iz sledečih razlogov: Ko se je zvišala M. T. vzdrževalnina od 2 K 50 vin. na 3 K 60 vin., se ni izplačala razlika za ves čas mobilizacije. M. T. navaja, da bi bil znašal zaslužek njene ga moža od 6. februarja 1915 K 410, od 20. oktobra 1915 K 420 in od 2. septembra 1916 K 5—, če bi bil njen mož opravljal še nadalje službo pomožnega kurjača v ljubljanski plinarni. Upravno sodišče smatra, da velja za podlago pri odmeri vzdrževalnine le povprečni zaslužek, ki ga je dobival vpoklicani sam, preden je odšel k vojakom. Pri odmeri se ni ozirati na zaslužek, ki bi ga kdo prejemal, če ne bi odšel k vojakom.

— **Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju** mestne občine ljubljanske od 28. oktobra do 3. novembra: Novorojencev 13, umrlo je 37 oseb, 14. domačinov in 23 tujcev. Na griži sta umrli 2 osebi, na jetiki je umrlo 6 oseb, med njimi 5 tujcev. Za nalezljivimi boleznimi so oboleli: Za tifuzom 1 domačin, 1 tujec in 82 vojakov; za grižo 1 domačin in 98 vojakov; za difterijo 1 domačin.

— **Koncerti.** Danes poje v deželni gledališču slavna pevka Klara Musilova. Začetek koncerta ob pol devetih zvečer. Predprodaja vstopnic pri blagajni deželnega gledališča. — V ponedeljek 12. t. m. nastopi virtuoz na gosli Hrvat Zlatko Baloković. Sodeluje pianist profesor Currellich iz Trsta. Predprodaja vstopnic v trafiki v Prešernovi ulici št. 54.

— **C. kr. rudniška aprovizacija v Idriji** nudi na en dan dvoje vrst mesa in sicer: Zjutraj 3. t. m. se je razdeljevalo zajčje meso med delavstvo in rudniške nastavlence, pretežna večina delavstva ga ni dobila zaradi male množine, popoldne pa srnje meso samo za rudniške nastavlence. Delavstvu pa so dali mesto srnjega mesa drug priboljšek z razglasom, da se mora tudi oficirjem odkrivati. Vendar je morala večina delavstva na dan godu presvitlega cesarja jesti nezabeljeno zelje, da nasiti svoje gladne želodce. Torej gospod dvorni svetnik, odprite svoje dobrodelne roke napram delavstvu in preskrbite nam maščobe, izkaznic imamo dovolj, polovico od septembra in vse od oktobra. Izgovor, da ni maščobe, je ničev. Zakaj pa se deli v ljubljanski aprovizaciji? Ali morda čakate, da se bo tistih par zagriženih socialistov odtrgalo od rudniške aprovizacije?

— **Občno konsumno društvo v Idriji** ima od 1. januarja do 31. oktobra t. l. 1.020.005 K 23 vin. prometa. Članov pa ima za 31. oktobrom 862, torej za 66 več kot začetkom leta. Dolg na blagu izkazan koncem leta 1916 je popolnoma plačan. Tudi dolg pri bratovski skladnici se je za precejšnjo svoto skrčil. Aprovizacija za v društvo priglase člane se prične v kratkem. Koks in krompir bodo dobili člani za ves mesec november, enkrat proti takojšnjemu plačilu ali pa proti odtegnitvi pri rudniški blagajni. Za privatnike in vpokojence bo veljalo takojšnje plačilo. Kislo zelje se bo oddajalo v večjih množinah samo onim članom, ki se bodo zanj vnaprej priglasili. Dnevi, ko se bo razdeljevalo blago, bodo naznanjeni v društvenih prodajalnah.

— **Iz Idrije.** Dne 4. novembra je umrl tu daleč na okrog znani „Tinče“ podjetni in marljivi trgovec g. Valentin Lapajne. — Pokojnik je bil maskantna oseba. Vodil je dolgo let idrijsko Posojilnico, bil je obč. svetovalec ter sploh povsod, kjer je bilo kaj dela. Zadnja leta se je nabavil več avtomobilov in je pred vojno omogočil zelo dobro zvezo z Logatcem, za kar so mu bili Idrijčani zelo hvaležni. Bil

je pripadnik narodnonapredne stranke; v hudih bojih z nami lojalen nasprotnik, ki se ni skrival za grmom. Idrijsko meščanstvo izgubi s pokojnikom enega prvih svojih mož.

— **Zaradi dveh krompirjev v smrt.** Ni še dolgo, kar so graški listi poročali, da je bil nek delavec ustreljen zaradi par krompirčkov, katere si je hotel nabrati na njivi. „Arbeiterwille“ poroča sedaj o drugem enakem dogodku. 26. oktobra je šel 30 let stari rudarski delavec Simon Nahtan v smeri proti Pölsu, da prinese domu par krompirčkov. Ko je Nahtan ravno bil na neki njivi, ga je odpodil posestnik. Delavec je v temi bežal proti tamošnji elektrarni, kjer je padel v jez ter utonil. V njegovem žepu so našli dva krompirčka. Zaradi dveh krompirčkov je šel nesrečni delavec v smrt. Znamenje časa!

— **Izvoz rumunskega žita.** Korespondenčni urad poroča, da se je iz ozemlja vojaške uprave v Rumuniji eksportiralo z zvezne države 1.100.000 ton žita, med tem 800.000 ton pšenice. Avstro-Ogrska je dobila polovico te množine; druga polovica pa je šla v Nemčijo, Bolgarijo in Turčijo. Izvoz letošnje žetve se že vrši. Razen pšenice se izvažajo iz Rumunije tudi koruza, ječmen, rž, vino, tobak, olje in sočivje.

— **Taksa za oproščenje od vojaške službe.** V državnem zboru je poslanec dr. Neumann izročil samostojni predlog glede takse za oproščenje od vojaške službe. V zmislu tega predloga naj bi plačevali vojaški zavezanci, ki so bili oproščeni zaradi kakega pridobitvenega podjetja, primerno takso v visokosti vojaške takse. Dohodki te takse naj bi se porabili za preskrbo vojnih poškodovancev, oziroma za preskrbo svojcev padlih vojakov. Primerno takso naj bi plačevali tudi vojaški zavezanci, ko so bili oproščeni iz drugih razlogov.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v petek in soboto vsakokrat od 8. do 1. Izdajale se bodo sledeče izkaznice: v petek 9. novembra izkaznice za kruh in maščobo, v soboto 10. novembra izkaznice za krompir. Morebitne izpremembe za soboto se objavijo v listih.

Vprašalne pole za premog se bodo oddajale pri vseh krušnih komisijah v soboto dne 10. t. m. Vprašalne pole morajo predložiti gg. hišni posestniki ali pa kake druge osebe, katerim je treba v to svrhu izročiti hišno legitimacijo. Od strank samih, ki ne predlože hišne legitimacije se vprašalnih pol za premog ne bode sprejemalo.

Moka za stranke. Strankam se bo oddajala moka v petek in soboto. Na vsako izkaznico se dobi $\frac{3}{4}$ kg moka in $\frac{1}{4}$ kg pšeničnega zdroba in sicer se oddaja: v I. do VI. okraju moka št. 1, kg po 98 vin., v VII. do X. okraju moka št. 0, kg po 1 K 18 vin. Kilogram zdroba stane 94 vin. Moka se prodaja le na izkaznice veljavne za 132 in 133 tedev. Stranke se opozarjajo naj se ta dva dneva preskrbe z moko, ker so v ponedeljek sedanje izkaznice neveljavne.

Sveža repa na rumene C izkaznice št. 1 do 240. Stranke z rumenimi izkaznicami, zaznamovanimi s črko C, št. 1 do 240 prejmejo svežo repo v petek, dne 9. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15. Red je ta-le: Od 2. do 3. št. 1 do 80, od 3. do 4. št. 81 do 160, od 4. do 5. št. 161 do 240. Vsaka oseba dobi 10 kg. Kilogram stane 10 vin. Pripravite vreče.

Kostanj. K včerajšnji notici o tem, kako se naj hrani kostanj za zimo, da dolgo stoji, pripominjamo, naj se olupljen kostanj posuši na štedilniku in potem shrani.

Zadružno gibanje.

Splošno graško konsumno in hranilno društvo je 14. okt. vršilo svoj redni občni zbor. Iz poročila vodstva je razvidno, da je društvo razdelilo med člane blaga za 6.036.000 kron. skoro za 1.000.000 kron več nego v letu 1915/16. — Društvo ima realne posesti za K 1.073.000. Deležev ima društvo za K 315.563, rez. sklada za K 225.411. Skupnih aktiv ima

društvo za K 2.939.000. Prebitka je letos napravilo K 281.068, tako, da se bo razdelila tudi letos 4% dividenda.

Vojna Zveza kranjskih konsumnih zavodov in konsumnih društev je začela s 1. nov. poslovati. V novembru bo nakazala moko in krompir za delavstvo pol. okrajev Kranj, Krško, Litija in Logatec ter sodni okraj Vrhnika — v decembru pridejo na vrsto še ostali okraji (Kamnik, Radovljica, Kočevje) in vsi predmeti, ki so na karte. Nekaj predmetov (zelje, repo, marmelado) pošilja že Vojna Zveza v vse okraje.

Listnica uredništva.

Ivan K. — 1.) „Hrvatska Njiva“ izhaja v Zagrebu. 2.) Bodete imeli prav. — N. M. — Avstrijski Lloyd je bil ustanovljen v Trstu leta 1836 z začetno glavnico K 2.000.000. Danes ima glavnica K 28.000.000 in 68 parnikov. — „Dalmatia“ je družba, ki je nastala leta 1908 vsled fuzije več tvrdk, glavno dalmatinskih, ima glavnico K 2.800.000 in 39 parnikov. — S. Moravec. — Berite pazno naš „Naprej“, pa boste kmalu našli jasen odgovor na vsa Vaša vprašanja. — Jakob K. — Denaturirati pomeni: neužitno napraviti potom kake pimesi. Denaturirano špirit z neužitno špirit, ki se ga rabi za kuho. — Ana M. v K. — V Vašem slučaju ni za enkrat nobene pomoči. Sicer pa še škoduje, če se obrnete do kakega poslanca, mi dvomimo o uspehu. — P. P. — Kod dnevnika je najprej izhajal „Rdeči prapor“ v volilni dobi leta 1907, in sicer od 5. aprila do 4. junija. — Sodrugi morajo skrbeti, da pridobijo toliko naročnikov, kolikor jih je potreba. Vsak delavec bi moral imeti svoj „Naprej“. — „Železničar“, glasilo žel. organizacije izhaja od marca 1908. Od novembra skoz do marca 1908 je izhajal kot priloga v „Rdečem Praporju“. — O. R. — 1.) Naročite pri L. Schwentnerju ali Narodni knjigarni v Ljubljani. — 2.) Slovenska Matica v Ljubljani.

Dolžnost vsakega sodruga in prijatelja našega lista je, da za list agitira, nabira naročnike in pošlje upravi vse naslove svojih znancev in prijateljev, katerim bi se list poslal na ogled.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk „Učiteljske tiskarne“
v Ljubljani.

Podpisujte VII. vojno posojilo

poskrbiti e zase in za svoje drage, pristopajte k zavarovanju na vojno posojilo!

Že četrto zimo se bojujejo naši sinovi in bratje. Njih varstvu in njih brambi je namenjeno **vojno posojilo**. Njim moramo sedaj pomagati. **Splošna brambena dolžnost tam zunaj, splošna dolžnost, podpisati vojno posojilo, tu doma!**

Vojska nam je prinesla občno draginjno, vojno posojilo odstrani njene vzroke in jo omeji. Kdor podpiše vojno posojilo, olajša vsem težka bremena in nas približa miru.

Omahovalec podaljša vojsko, se pregreši proti celokupnosti in škoduje samemu sebi. **Vojno posojilo** je vsakemu posamezniku **najvažnejši in najboljši način štedenja**: zanj jamči vse državno premoženje, prinaša ti najvišje obresti in je prosto vsakega posebnega davka.

Vsako mora torej podpisati toliko vojnega posojila, kolikor le more. Kako? — **Zavarovanje na vojno posojilo kaže vsakomur pravo pot.**

Kdor hoče štediti v bodočnosti, more podpisati **dostil več vojnega posojila nego ima danes premoženja**. S tem pa poskrbi tudi že za ženo in otroke, za starše, za brate in sestre. Vojno posojilo odplača po svoji želji v **10 do 20 letih**. Ako umrje poprej, dobe njegovi zapuščenci takoj celo vojno posojilo. Zavarovanje je dostopno vsem v enaki meri: **narodu doma in vojakom na bojiščih**.

Tako zavarovanje se more skleniti pri c. kr. priv. življenski zavarovalnici **Avstr. Feniks na Dunaju** na temelji pogodbe s c. kr. avstr. vojaškim zakladom za vdove in sirote.

Važne prednosti zavarovanja so nizki prispevki brez razlike starosti, pristop do 60. leta polna veljavnost tudi za primer smrti v vojni, polni obrestni donos posojila, nezapadnost premij od prvega hipa naprej.

Pri 10-letnem plačevanju se plača za podpis vojnega posojila in za zavarovanje od vsakih 1000 K vojnega posojila mesečno le 6 K 80 vin., pri 20letnem plačevanju mesečno le 3 K 10 vin. Neznatne premije se morejo plačevati tudi celo-, polu- in četrletno. Kdor razpolaga z večjo vsoto denarja, pa stori najbolje, ako poravnava zavarovalnino za celo zavarovalno dobo naenkrat, ker je potem deležen največjih ugodnosti.

Zavarovanja na vojno posojilo do 5000 kron se sprejemajo brez zdravniške preiskave, za višje zneske z zdravniško preiskavo in pod posebnimi, zelo ugodnimi pogoji.

Za premijska plačila se sprejemajo tudi prejšnja vojna posojila.

Pojasnila dajejo in predloge sprejemajo deželna poslovalnica ces. kr. avstrijskega vojaškega zaklada za vdove in sirote, zavarovalni oddelki, Ljubljana, Franca Jožefa nabrežje 1, okrajne poslovalnice v vseh političnih okrajih in njih pooblaščenici zastopniki.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani.

Pisarna: Ljubljana-Siška, Kolodvorska ul. 56.

Osrednje skladišče: Kolodvorska ulica 56.

Prodajalne:

1. Ljubljana-Siška, Kolodvorska ulica 56.
2. „ Sodne ulice 4.
3. „ Krakovski nasip 10.
4. „ Udmat, Bohoričeva ulica 12.
5. Vič-Glince, Tržaška cesta.
6. Vič-Rožna dolina 165.
7. Tržič na Gorenjskem.
8. Sava (okr. Jesenice) na Gorenjskem.
9. Jesenice na Gorenjskem.
10. Koroška Bela-Javornik.

Prodaja se le članom.

Pristopnina 1 K.

Delež 40 K.

V letu 1916-17 (od 1. junja 1916 do 30. junija 1917) se je oddalo blaga med zadrušnike za 2.000.000 kron.

Zadrušnikov (30. jun. 1917): 2500 rodbin.

Družbeno premoženje 1. junija 1917:

Rezervni zaklad	K 20.400.
Dispozicijski	K 11.750.
Bolniški	K 15.000.
Pogrebni	K 1.000.
Penzijski	K 6.000.
Deležni	K 60.000.

Podpisujte VII. avstrijsko vojno posojilo!

I. 5½% amortizacijsko državno posojilo po K 92.—,

odštevisi enomesečno obrestno bonifikacijo, torej po K 91.54;

II. 5½% dne 1. avgusta 1926 povračljivi državnozkladni listi po K 94.—.

Prijave sprejema po originalnih pogojih oficijelno subskripcijsko mesto

KRANJSKA DEŽELNA BANKA V LJUBLJANI.

Splošno kreditno društvo

reg. z. z. o. z. v Ljubljani

sprejema prijave na **VII. 5½% avstrijsko vojno posojilo** po objavljenih pogojih, tako da stane nominalnih K 100.—.

I. davka prosto 5½% amortizacijsko državno posojilo K 92.—,

II. davka proste 5½% dne 1. avgusta 1926 vračljive državne zakladnice K 94.—.